

Οι δαίμονες, η κόλαση και ο θάνατος για τα παιδιά (Μαγδαληνή Μοναχή)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 25 Νοεμβρίου, 2019

Πώς να μιλάμε στα παιδιά μας για τους δαίμονες, την κόλαση και το θάνατο

Είναι σοβαρό παιδαγωγικό σφάλμα να μιλάμε στα μικρά παιδιά με κάθε λεπτομέρεια για τους δαίμονες, διότι, αν ένα παιδί ακούσει μία φορά πώς ακριβώς είναι, είναι αδύνατο να μην αρχίσει να τους φαντάζεται. Οι ενήλικες είναι δυνατόν να προειδοποιηθούν για τον κίνδυνο που διατρέχουν, αν αφήσουν εικόνες των δαιμόνων να εισβάλουν στο μυαλό τους, αλλά ένα μικρό παιδί, ακόμη κι αν το προειδοποιήσουμε, δεν μπορεί εύκολα να σταματήσει να σκέπτεται κάτι που το βασανίζει, και αυτό μπορεί να το οδηγήσει σε μία επικίνδυνη πνευματική κατάσταση ή, το λιγότερο, να υποφέρει από εφιάλτες. Όταν τα μικρά παιδιά ρωτούν για το διάβολο ή για την ύπαρξη των πνευμάτων του κακού, είναι προτιμότερο να μην κάνουμε διεξοδική ανάλυση αλλά να λέμε ότι δεν πρέπει να δίνουμε σ' αυτά περισσότερη προσοχή απ' ό,τι στα όνειρα ή κάτι παρόμοιο. Γενικά πρέπει να στρέφουμε το μυαλό των παιδιών προς τον Χριστό, τους αγίους και τους αγγέλους.

Είναι καλύτερα να διδάσκουμε στα παιδιά το χριστιανικό αγώνα χωρίς άμεση αναφορά στη μάχη εναντίον των δαιμόνων. Τα παιδιά μπορούν να μάθουν έντελώς φυσικά να κάνουν το σημείο του σταυρού πριν κοιμηθούν (έπάνω τους και πάνω στο κρεβάτι ή το μαξιλάρι τους) ως εύλογία για τη νύκτα, να χρησιμοποιούν την προσευχή του Ίησου (Κύριε Ίησου Χριστέ, έλεησόν με) ή να μιλούν στον Κύριο και τους αγίους με δικά τους λόγια, όποτε θέλουν. Έτσι όταν δοκιμάσουν κάποιο πειρασμό (π.χ. από φόβο ή εφιάλτες), θα χρησιμοποιήσουν έντελώς φυσικά τα σωστά όπλα. Τα παιδιά μπορούν να κοιμούνται με ένα κομποσχοίνι στο χέρι ή κάτω απ' το μαξιλάρι τους και να λένε την προσευχή του Ίησου (έστω μόνο λίγες φορές στις καθημερινές τους προσευχές).

Η ιδέα της κολάσεως φοβίζει τα παιδιά. Βέβαια φοβίζει κι εμάς αλλά ο φόβος μας δεν είναι παθολογικός, πηγάζει από την αγάπη μας για τον Θεό και από το φόβο μας μήπως αποξενωθούμε απ' Αυτόν. Αυτό το οποίο πρέπει να καλλιεργήσουμε στα παιδιά δεν είναι ο φόβος της κόλασης αλλά η αγάπη για τον Θεό. Τα παιδιά μπορούν να σκεφθούν σοβαρά το μεταφυσικό πρόβλημα του κακού και της αγάπης του Θεού. Όταν μιλάμε για την κόλαση (όχι, φυσικά, σε μικρά παιδιά) πρέπει να

τουίζουμε ότι ή κόλαση δέν εἶναι ἕνας τόπος ὅπου ὁ Θεός θέλει νά στείλει τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους, **κόλαση εἶναι ὁ πόνος πού ἐπιβάλλουμε στὸν ἑαυτό μας μὲ τὴν ἀπόρριψη τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ**. Κόλαση εἶναι ἡ θέα τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ πού κατακαίει ὅσους δέν ἔχουν γίνει ὅμοιοι μ' Αὐτόν. Ἡ ἀκόμη μπορούμε νά ποῦμε ὅτι, ἂν κάποιος εἶναι ἄρρωστος ἀλλὰ ἀρνεῖται νά πάρει τὰ φάρμακα πού συνιστᾷ ὁ γιατρός, δέν φταίει ὁ γιατρός, ἂν δέν θεραπευθεῖ.

Ὅπως πάντα δέν υπάρχουν συνταγές, δίνω μόνο μερικὰ παραδείγματα. **Υπάρχουν πολλὲς περιπτώσεις ἐνηλίκων οἱ ὁποῖοι ἀπέρριψαν τὸ Χριστιανισμό, ἐπειδὴ αὐτὸ νόμιζαν ὅτι ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος νά ἐλευθερωθοῦν ἀπ' τὸν ἀσφυκτικὸ φόβο τῆς κολάσεως μέσα στὸν ὁποῖο ἀνατράφηκαν. Ἀκόμα κι ὅταν μιᾶμε γιὰ κακὲς πράξεις ἢ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πού τὶς διέπραξαν, εἶναι σημαντικὸ νά γνωρίζει σίγουρα τὸ παιδί ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πάντα ἕτοιμος νά συγχωρήσει ὁποιοδήποτε ἀμάρτημα.**

Ὅταν τὰ παιδιά μιλοῦν γιὰ τὸν Οὐρανό, ἐκφράζουν συχνὰ διάφορες ιδέες γιὰ τὸ τί μπορούμε νά συναντήσουμε ἐκεῖ, ιδέες οἱ ὁποῖες θεολογικὰ φαίνονται ἴσως λανθασμένες. Πρέπει ὅμως νά εἴμαστε πολὺ προσεκτικοὶ γιὰ **νὰ μὴν καταστρέψουμε μέσα τους τὴν ἐπιθυμία νά πᾶνε στὸν Οὐρανό**. Μπορεῖτε νά φαντασθεῖτε ὅτι θὰ ἐπιθυμοῦσε κανεὶς νά πάει σ' ἕναν τόπο, ὅπου δέν ὑπάρχει οὔτε φαγητό, οὔτε παιχνίδια, οὔτε ἀγαπημένα ζώακια; Πρέπει νά δίνουμε τὴν ἐντύπωση (καὶ δέν εἶναι ἐσφαλμένη ἐντύπωση) ὅτι **ὁ Οὐρανὸς εἶναι ἀσυγκρίτως καλύτερος ἀπ' ὅ,τι μπορούμε νά φαντασθοῦμε**. Μερικὰ παιδιά, μόλις τὸ ἄκουσαν αὐτό, ρώτησαν αὐθόρμητα: Καλύτερος κι ἀπ' τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως; Καλύτερος κι ἀπ' τὸ παγωτό; Καλύτερος κι ἀπ' ὅταν ἡ μαμὰ σὲ βάζει νά κοιμηθεῖς; Ἡ Βίβλος μᾶς διδάσκει ὅτι θὰ ὑπάρχει οὐράνια τροφή, οὐράνιο γέλιο κ.ο.κ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζῶα, τὰ παιδιά θέλουν νά ξέρουν ἂν τὸ ἀγαπημένο τους ζῶο θὰ ἔχει μία θέση στὸν οὐρανό. Δέν ὑπάρχει λόγος νά ἐξηγήσουμε θεολογικὰ αὐτὴ τὴ στιγμή σ' ἕνα παιδί σὲ τί διαφέρει ἡ ψυχὴ ἐνὸς ζῴου ἀπὸ τὴν ψυχὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. **Εἶναι προτιμότερο νά τοῦ θυμίσουμε πόσο φροντίζει ὁ Θεὸς γιὰ κάθε μικρὸ σπουργίτι** (Ματθ. 10, 29).

Δέν πρέπει ποτέ, ὅταν μιᾶμε θεολογικά, νά καταστρέψουμε μία ἰδέα πού ἔχει κάποιος μέσα του, ἂν δέν τὴν ἀντικαταστήσουμε μὲ μία ὠριμότερη ἰδέα, ἢ ὁποῖα δέν ξεπερνᾷ τὸ ἐπίπεδο ἀντιλήψεώς του. Στὸ Γεροντικὸ ὑπάρχει μία διήγηση γιὰ κάποιον μοναχὸ ὁ ὁποῖος ἦταν ἀνθρωπομορφιστῆς (δηλαδὴ ἐρμήνευε στὴν κυριολεξία ἀγιογραφικὲς ἐκφράσεις ὅπως τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ κ.λ.π.). Οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοὶ τὸν διόρθωσαν. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὅμως κάποιος ἄλλος μοναχὸς καὶ τὸν βρῆκε νά κλαίει. Ὁ ἐπισκέπτης τὸν ρώτησε: Γιατί κλαῖς, πάτερ; Δὲ χαίρεσαι πού ἐπέστρεψες στὴ σωστὴ πίστη; Ὁ μοναχὸς ἀπάντησε: Κλαίω, γιατί μοῦ πῆραν τὸν Θεὸ μου καὶ τώρα πᾶ δέν ξέρω ποιὸν νά λατρέψω.

Δὲ θέλουμε τὰ παιδιά μας νὰ φοβοῦνται τὸ θάνατο. Πρέπει νὰ μιᾶμε γι' αὐτὸν ὡς ἓνα κομμάτι τῆς ζωῆς μας -τὸ κατώφλι τῆς οὐράνιας ζωῆς- τὸ σκαλοπάτι πρὸς τὴν αἰώνια ζωὴ μὲ τὸν Χριστό. Μερικὲς φορές ὀρισμένα παιδιά θέλουν τόσο πολὺ νὰ πᾶνε στὸν Οὐρανό, ὥστε ἐκφράζουν τὴν ἐπιθυμία νὰ πεθάνουν ἢ ἀκόμα νὰ θέσουν μόνα τους τέρμα στὴ ζωὴ τους. Δὲν πρέπει νὰ βάζουμε μέσα σ' αὐτὰ τὰ παιδιά ἓνα νοσηρὸ φόβο τοῦ θανάτου γιὰ νὰ μετριάσουμε αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία, ἀλλὰ **νὰ τοὺς ἐξηγοῦμε ὅτι ὁ θάνατος εἶναι εὐλογημένος μόνο ἂν φύγουμε ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο ὅταν μᾶς καλέσει ὁ Θεός, ἐπειδὴ Ἐκεῖνος μόνο γνωρίζει πότε εἴμαστε ἔτοιμοι.** Δὲν πηγαίνουμε στὸν Οὐρανὸ πρὶν μᾶς στείλει τὸ εἰσιτήριο. Δὲν ὑπάρχουν συνταγὲς γιὰ τὸ τί θὰ ποῦμε στὸ κάθε παιδί, πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ προσαρμόζουμε τὴν ἀπάντησή μας στὴν κάθε περίπτωση. Πρόκειται γιὰ ἓνα πρόβλημα τὸ ὁποῖο συχνὰ βρίσκει τοὺς γονεῖς ἀπροετοίμαστους. Εἶναι λυπηρὸ τὸ γεγονὸς ὅτι μικρὰ παιδιά ἔχουν ἔστω ἀκούσει γιὰ τὴν αὐτοκτονία ἀλλὰ εἶναι μία πραγματικότητα τὴν ὁποία οἱ χριστιανοὶ κατηχητὲς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουν.

Οἱ ἐρωτήσεις γιὰ τὴν κόλαση καὶ τὸν Οὐρανό, τὸ κακὸ καὶ τὸ καλὸ, τοὺς δαίμονες, τὸ θάνατο, τὴν αὐτοκτονία κ.ο.κ. θὰ τεθοῦν πολλὰς φορές κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Οἱ ἀπαντήσεις μας σ' αὐτὲς (ὅπως καὶ στὴν ἐρώτηση πῶς γεννιοῦνται τὰ παιδιά) **πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογες μὲ τὸ ἐπίπεδο ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ.** Δὲν ἀπαντοῦμε σ' ἓνα πεντάχρονο παιδί μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ θὰ ἀπαντούσαμε σ' ἓνα δεκάχρονο, ἂν ἔθετε τὴν ἴδια ἐρώτηση.

(Από το βιβλίο "[Σκέψεις γιὰ τὰ παιδιά στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία σήμερα](#)", Ἰ. Μ. Τιμ. Προδρόμου Ἑσσεξ)

(Πηγή ψηφ. κειμένου: agiazoni.gr)